

Příjemce: Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Husova 3, 371 60 České Budějovice

Název materiálu: Sledování tělesné teploty

Autor materiálu: Mgr. Hana Rybáková

Datum (období) vytvoření: 5. 9. 2012

Zařazení materiálu:

Šablona: Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT (III/2)

Sada: 0S2

Tematická oblast: **Fyziologické funkce**

Předmět: Ošetřovatelství, 2. ročník

Číslo DUM: 05

Ověření materiálu ve výuce:

Datum ověření: 10. 9., 18. 9. 2012

Ověřující učitel: Bc. Irena Sklenářová, Mgr. Lenka Čoudková, Mgr. Barbora Sedláčková

Třída: ZDA 2. B

Popis způsobu použití materiálu ve výuce: Výuková elektronická prezentace slouží jako podpůrná a názorná pomůcka výkladu učitele. Seznamuje žáky s faktory a pojmy ovlivňující tělesnou teplotu, s typy horeček a druhy teploměrů. Prezentace výstižně a názorně zachycuje výklad učitele, který si žáci zaznamenávají do sešitu a využívají při domácí přípravě. Materiál obsahuje zpětnou vazbu ověřující pochopení nové látky v podobě závěrečného snímku s otázkami k opakování tématu.

Tento výukový materiál je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Sledování tělesné teploty

CÍL: ŽÁK

- ▶ objasní definici tělesné teploty
- ▶ vysvětlí faktory, které je ovlivňují
- ▶ rozpozná patologické hodnoty
- ▶ zapíše naměřené hodnoty do dokumentace nemocného

CHARAKTERISTIKA TĚLESNÉ TEPLoty:

- Tělesná teplota je výsledkem tvorby a výdeje tepla. Hlavním zdrojem tepla pro organismus jsou játra a práce svalů.
- Centrum pro řízení stálé TT se nachází v mezimozku a reaguje na teplotu protékající krve.

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ TĚLESNOU TEPLOTU:

- **Věk** – staří lidé mají sníženou kontrolu termoregulace, hrozí hypotermie.
- Malé děti nemají plně vyvinutou termoregulaci, hůře se vyrovnávají se změnami teploty v okolí.
- **Denní doba** – TT v průběhu dne kolísá.

Ráno je TT nejnižší, odpoledne kolem 16.00 – 17.00 hodin nejvyšší.

- **Tělesná aktivita** – tělesná práce a cvičení mají za následek zvýšení TT až o 1,5 °C
- **Hormonální produkce** – estrogen ovlivňuje TT v době ovulace.
- Tyroxin – hormon štítné žlázy při zvýšené produkci zvyšuje TT.

- Adrenalin a noradrenalin – při rozčilení a stresu ovlivňuje zvýšení TT.
- **Stres** – dochází ke zvýšení metabolismu a zvýšené produkci tepla.
- **Teplota a vlhkost okolí** – přehřáté prostředí nebo naopak chladné prostředí

HODNOTY TĚLESNÉ TEPLoty

- **Hypotermie** – snížená TT pod 36,0°C
- **Normotermie** – fyziologická TT
od 36,0°C do 36,9°C
- **Subfebrilie** – zvýšená TT
od 37,0°C do 37,9°C
- **Febris** – horečka nad 38,0°C
- **Hyperpyrexie** – vysoká horečka nad 40,0°C

OPAKOVÁNÍ

1. Vyjmenujte faktory, které ovlivňují tělesnou teplotu.
2. Vysvětlete pojmy hypotermie, febris a hyperpyrexie .

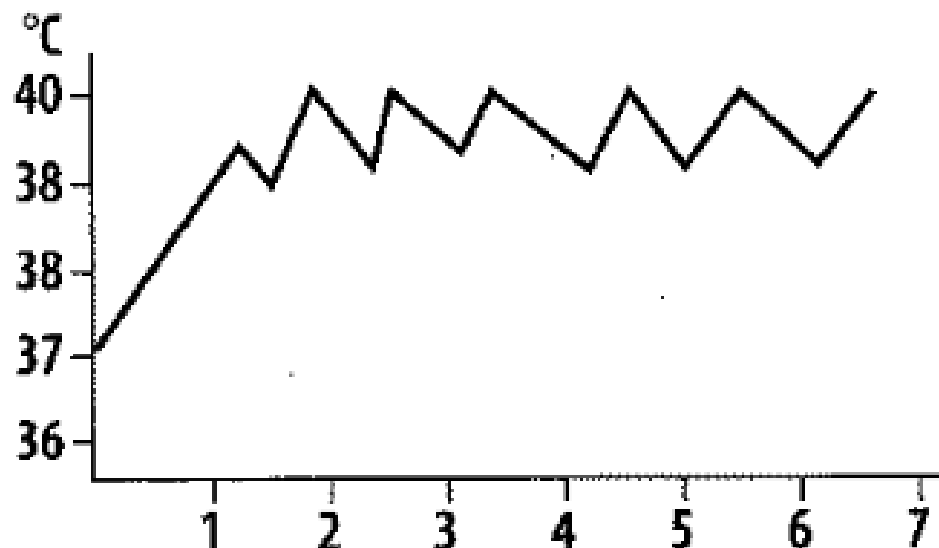
Typy horeček

CÍL: ŽÁK

- ▶ objasní definici tělesné teploty
- ▶ vysvětlí faktory, které je ovlivňují
- ▶ rozpozná patologické hodnoty
- ▶ zapíše naměřené hodnoty do dokumentace nemocného

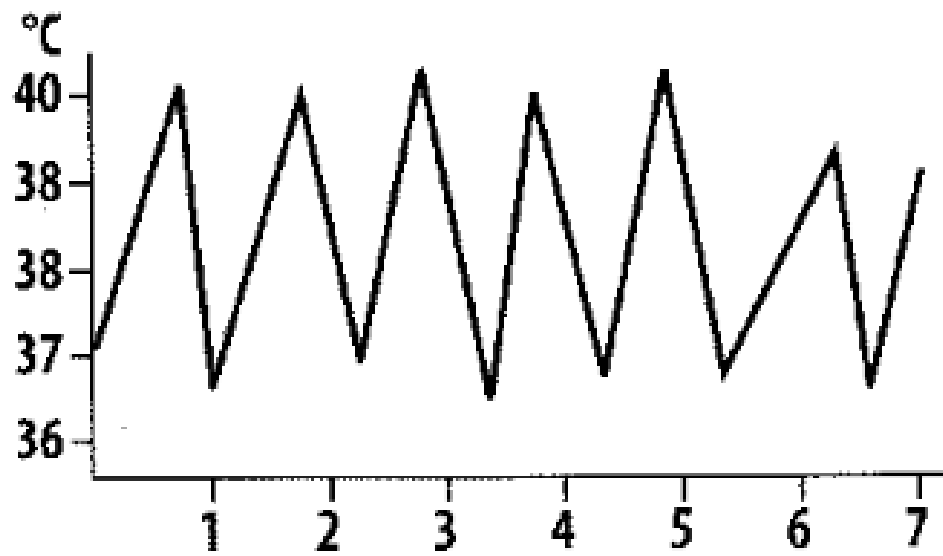
TYPY HOREČKY:

- **Febris continua** – kontinuální horečka, charakteristická pro virová a streptokoková onemocnění a pneumonie. Horečka přetrvává v denních výkyvech v rozmezí 1°C.

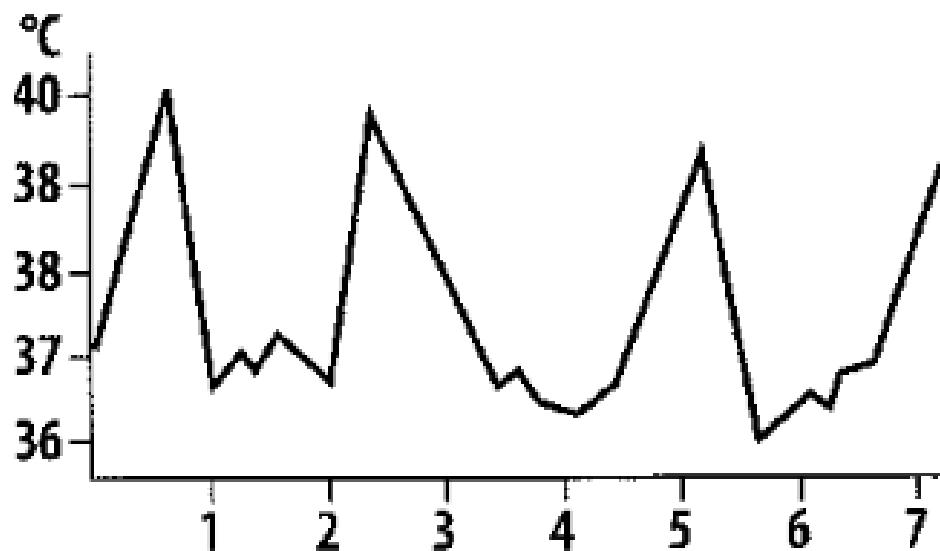
TYPY HOREČKY:

- **Febris remittens** – remitentní horečka, charakteristická pro zánětlivá onemocnění. Tělesná teplota v průběhu dne kolísá až o 2 – 3°C.

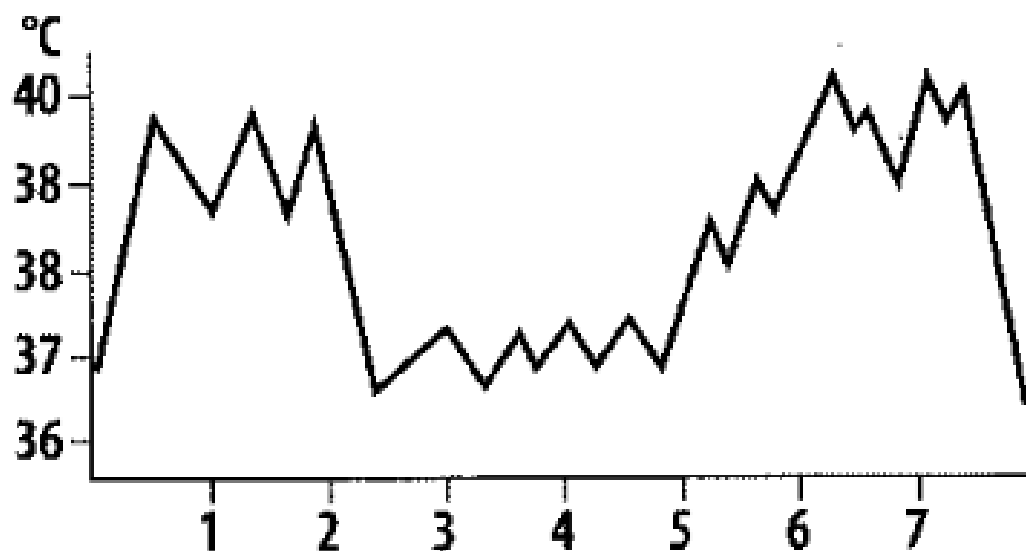
TYPY HOREČKY:

- **Febris intermittens** – intermitentní horečka – střídavá. Objevuje se u septických stavů a onkologických onemocnění.

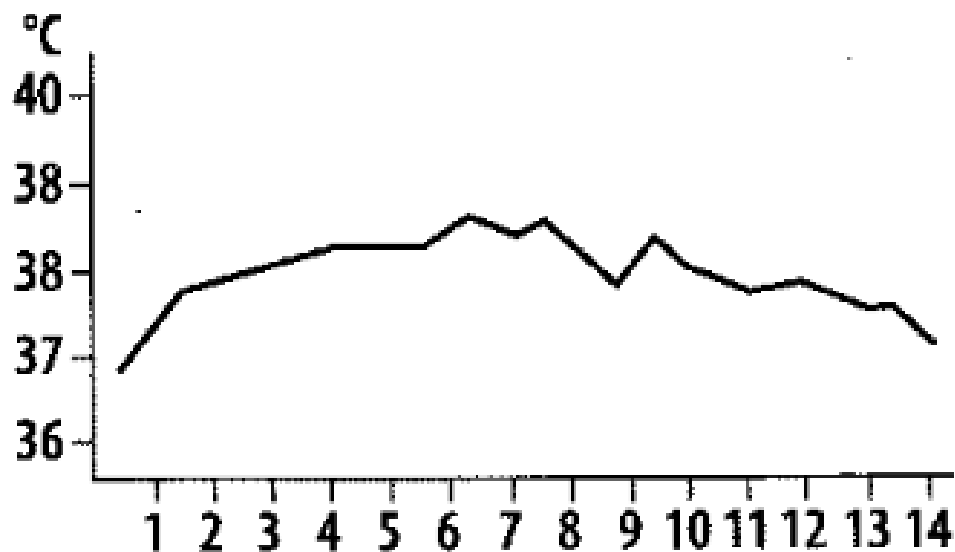
TYPY HOREČKY:

- **Febris recurrens** – rekurentní horečka – návratná, charakteristická střídáním horečnatých stavů s obdobími fyziologických hodnot.

TYPY HOREČKY:

- **Febris undulans** – undulantní horečka – vlnovitá, dochází k plynulému a pozvolnému stoupání a klesání naměřených hodnot TT v průběhu několika dní.

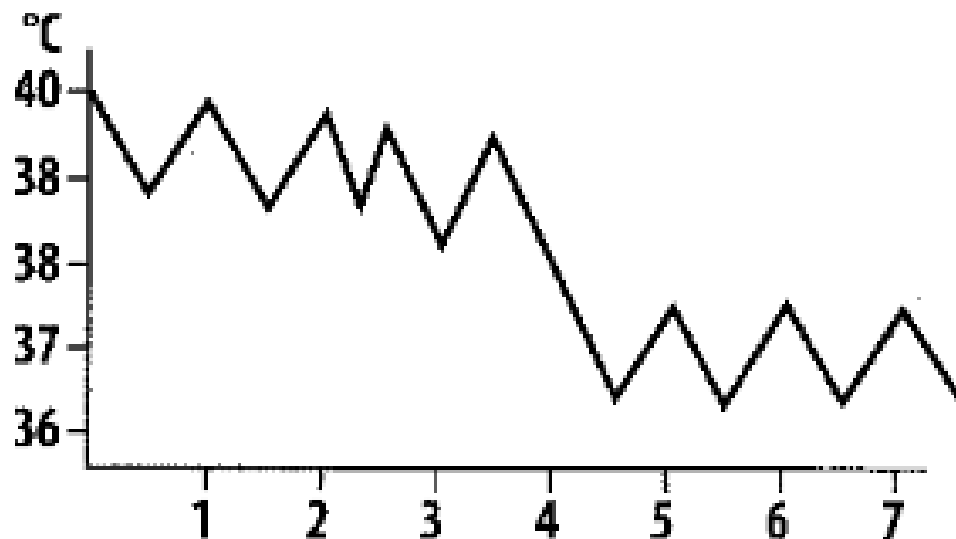

OPAKOVÁNÍ

- *ÚKOL: NAKRESLETE TYPY HOREČEK*
- *FEBRIS CONTINUA*
- *FEBRIS REMITTENS*
- *FEBRIS INTERMITTENS*
- *FEBRIS RECURRENS*
- *FEBRIS UNDULANS*

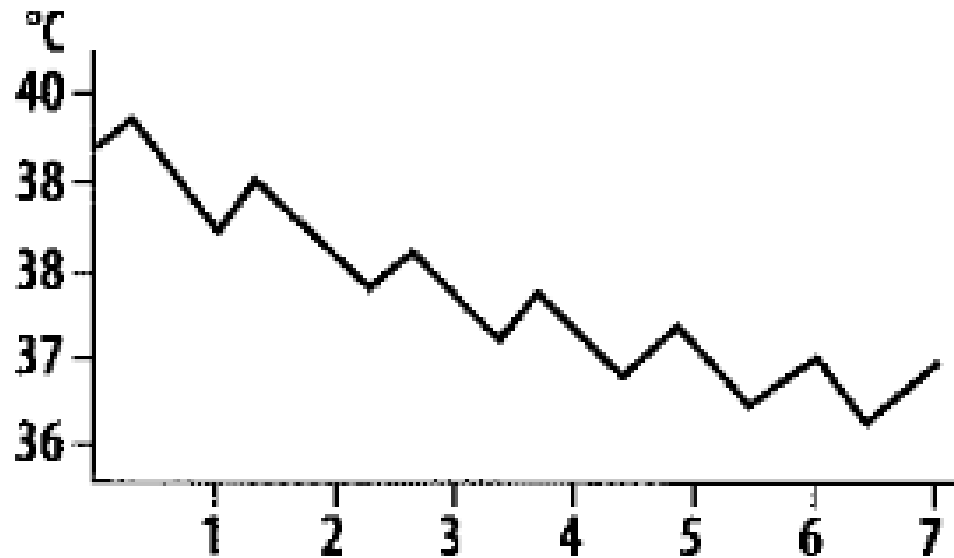
POKLES TĚLESNÉ TEPLOTY

- **Kritický** – dochází k prudkému poklesu hodnot TT v průběhu několika hodin.

POKLES TĚLESNÉ TEPLOTY

- **Lytický** – dochází k plynulému a pozvolnému poklesu hodnot TT v průběhu několika dní.

POKLES TĚLESNÉ TEPLoty

- **Provleklý** – pokles TT je přechodným typem mezi kritickým a lytickým poklesem.

DRUHY TEPLOMĚRŮ

- **lékařský** – maximální, tzv. podpažní, měří se jím v podpaží, v tříse, v pochvě, rtuť zchladlá zůstane v kapiláře a musí se sklepat.
- **ústní** – maximální, je slabší, trojboký.
- **rektální** – buňka se rtutí má hruškovitý tvar
- **rychloměrný** – u dětí k měření v konečníku, trubička není zaškrcená, proto se sloupec rtuti vrátí do baňky jakmile se vyndá teploměr dítěti z konečníku.

- v ústech je vyšší teplota o $0,3^{\circ}\text{C}$
- v konečníku je vyšší teplota o $0,5^{\circ}\text{C}$
- v zevním zvukovodu je vyšší teplota o $0,6^{\circ}\text{C}$
- naměřená teplota se zapisuje do dokumentace nemocného

OBECNÉ ZÁSADY:

- měří se dvakrát denně, dle stavu i vícekrát
- před měřením sklepat teploměr
- teplota se měří všem nemocným – musí si ji změřit, nenechat ležet teploměr na stolečku
- u neklidných nemocných držíme teploměr v podpaží
- někdy se měří teplota dvěma teploměry najednou –
u simulace (předstírání příznaků) nebo
disimulace (zatajování příznaků)

OŠETŘOVÁNÍ NEMOCNÉHO S HOREČKOU

STOUPÁNÍ A KLESÁNÍ TĚLESNÉ TEPLoty

- *náhlé stoupání* – projeví se třesavkou, když teplota dosáhne vrcholu, přestane být nemocnému zima, zčervená, hůře vnímá,

OŠETŘOVÁNÍ NEMOCNÉHO S HOREČKOU

STOUPÁNÍ A KLESÁNÍ TĚLESNÉ TEPLoty

- je neklidný
- má žízeň
- zrychlí se mu tep a dech,

- Tělesná teplota v průběhu dne fyziologicky kolísá v rozmezí 36,0°C do 36,9°C.
- Nejnižší hodnoty naměříme mezi 2. až 5. hodinou, nejvyšší hodnotu naměříme mezi 16.00 až 18.00 hodinou.

OŠETŘOVATELSKÉ AKTIVITY ZDRAVOTNICKÉHO ASISTENTA:

POSTUP

- monitorujeme TT – nejméně 3x denně
- sledujeme příznaky horečky
- zajistíme dostatečný příjem tekutin
- zpocené lůžkoviny vyměníme
- zajistíme péči o osobní hygienu
- dle ordinace lékaře podáváme antipyretika
- provádíme zábaly – maximální působení 15 minut, smíme opakovat 3x po sobě

OPAKOVÁNÍ

1. Vyjmenujte typy horeček.
2. Vyjmenujte druhy teploměrů.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ:

KELNAROVÁ, Jarmila a kolektiv. *Ošetřovatelství pro zdravotnické asistenty – 2.ročník*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing a.s., 2009. ISBN 9788024731056.

Obrázky: 1. – 7. vlastní tvorba